

6.6.2024

Sosiaali- ja terveysministeriö
www.lausuntopalvelu.fi

Viite: VN/29418/2023

Tehy ry:n lausunto hallituksen esitysluonnoksesta sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön muutoksiksi lasten ja nuorten terapiatakuun toteuttamiseksi

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi terveydenhuoltolakia, sosiaalihuoltolakia, lakia korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta, lakia sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista sekä valtioneuvoston asetusta hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen sisällöstä ja valmistelusta. Lapsilla ja nuorilla tarkoitettaisiin alle 23-vuotiaita henkilöitä.

Esityksessä ehdotetaan, että terveydenhuoltolakiin ja korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annettuun lakiin lisättäisiin säännös siitä, että perusterveydenhuollossa lyhytpsykoterapia tai psykoterapioista johdettu määrämuotoinen ja aikarajoitteinen psykososiaalinen hoito olisi aloitettava 28 vuorokauden kuluessa siitä, kun tarve tällaiselle hoidolle on todettu, jolleivät lääketieteelliset, hoidolliset tai muut vastaavat seikat muuta edellytä.

Lisäksi ehdotetaan, että sosiaalihuollossa lapsille ja nuorille olisi järjestettävä mielenterveystyön palveluna psykososiaalista tukea, jossa käytetään edellä mainittuja psykososiaalisia menetelmiä sosiaalihuollon palvelutehtävään soveltuvin osin. Mielenterveystyön palvelua koskeva päätös olisi toimeenpantava kuukauden kuluessa asian vireille tulosta. Lisäksi ehdotetaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 4 §:ään lisättäväksi kohta palvelun maksuttomuudesta.

Esityksen tavoitteena on vahvistaa lasten ja nuorten mielenterveyden häiriöiden ehkäisyn ja hoidon sekä mielenterveyden tuen saatavuutta perusterveydenhuollossa ja sosiaalihuollon perustason palveluissa ja vahvistaa vaikuttavaksi todettujen psykososiaalisten interventioiden käyttöä sosiaali- ja terveydenhuollossa. Säättämällä enimmäisaika lainsäädännön piiriin kuuluvan psykososiaalisen intervention aloittamiselle lapsille ja nuorille pyritään takaamaan oikea-aikainen mielenterveyden hoito ja tuki sekä vahvistamaan heidän oikeuksiaan tarvitsemiinsa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin.

Vastaukset lausuntopalvelun kysymyksiin:

2. Toteuttaako ehdotettu säädöskokonaisuus tavoitetta lasten ja nuorten mielenterveyden varhaisen vaiheen tuen ja hoidon saatavuuden parantamisesta perustason palveluissa?

Kyllä

6.6.2024

3. Onko sääntely takuun piiriin kuuluvista psykososiaalisista interventioista terveydenhuoltolain 53 §:n ja opiskeluterveydenhuoltolain 10 a §:n säännöksissä soveltamisen kannalta toimiva?

Ei, vaan säännöksiä olisi muokattava seuraavalla tavalla:

Ikärajan tulisi 23 ikävuoden sijaan olla nuorisolain (1285/2016) mukainen eli 29 vuotta. Nuorten mielenterveysongelmat eivät rajoitu alle 23-vuotiaisiin.

4. Onko takuun piiriin kuuluvan psykososiaalisen hoidon aloittamisen enimmäisajan määrittely terveydenhuoltolain 53 §:ssä ja opiskeluterveydenhuoltolain 10 a §:ssä soveltamisen kannalta toimiva?

Kyllä

5. Onko takuun piiriin kuuluvan mielenterveystyön palveluna annettavan psykososiaalisen tuen ja psykososiaalisten työmenetelmien määrittely sosiaalihuoltolain 25 a §:ssä soveltamisen kannalta toimiva?

Kyllä

6. Onko takuun piiriin kuuluvaa mielenterveystyön palvelua koskevan päätöksen toimeenpanon sääntely sosiaalihuoltolain 45 §:ssä soveltamisen kannalta toimiva? *

Kyllä

7. Onko esitetty 2 a §:n sääntely valtioneuvoston asetukseen hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen sisällöstä ja valmistelusta riittävä terveydenhuollon menetelmien osalta?

Kyllä

8. Onko esitetty 2 a §:n sääntely valtioneuvoston asetukseen hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen sisällöstä ja valmistelusta riittävä sosiaalihuollon menetelmien osalta?

Kyllä

9. Miten lasten ja nuorten terapiatakuun enimmäisaikojen toteutumisen seuranta olisi tiedonhallinnan näkökulmasta tarkoituksenmukaista toteuttaa?

10. Millaista kansallista ohjausta ja toimenpiteitä esitetyn lainsäädännön onnistunut toimeenpano mielestänne edellyttää?

Toimeenpanoon tulee suunnata valtakunnallisia resursseja koordinaatiota, arviointia ja seurantaa varten. Tehy ry pitää tärkeänä, että laki on niin selkeä, että sen toimeenpano ja soveltaminen ei aiheuta tulkinnanvaraisia tilanteita ja että palveluja tarvitsevien lasten ja nuorten yhdenvertaisuus toteutuu aidosti koko maassa. Ohjauksen tulee varmistaa, että lapset ja nuoret saavat tarvitsemansa palvelut tasalaatuisesti koko maassa niin että alueellisia eroja ei synny.

6.6.2024

11. Hallituksen keväällä 2024 tekemä päätös perusterveydenhuollon hoitotakuun pidentämisestä 14 vuorokaudesta 3 kuukauteen tulee kiireettömän hoidon osalta vaikuttamaan ensimmäisen hoitotapahtuman järjestämisen enimmäisaikaan perusterveydenhuollossa. Edellyttäisikö tämä muutos toteutuessaan mielestänne muutoksia terapiatakuusäätelyyn?

Kyllä

Perustelut ja mahdolliset ehdotukset: Perusterveydenhuollon hoitotakuun pidentäminen 3 kuukauteen vaikuttaa terapiatakuun alkuarviointiin pääsyyn, joka puolestaan viivästyttää terapiaan pääsyä ja pahentaa nuorten ongelmia.

12. Muu palaute liittyen hallituksen esitysluonnokseen

On erittäin kannatettavaa, että lasten ja nuorten terapiatakuu kirjataan myös sosiaalihuoltolakiin osana mielenterveystyönpalveluja.

Tehy kiinnittää erityistä huomiota henkilöstöön liittyviin kysymyksiin. Esityksen vaikutuksissa on huomioitu henkilöstön osaaminen, täydennyskoulutuksen tarve ja rekrytointivaikeudet. Kuten esityksessä todetaan edellyttää lainsäädännön toimeenpano sosiaali- että terveydenhuollon ammattihenkilöille osaamisen vahvistamista takuun piiriin kuuluvissa menetelmissä. Esityksen mukaan ovat keskeisimpiä ammattiryhmiä sairaan- ja terveydenhoitajat, sosionomit, opiskeluhoollon kuraattorit ja sosiaalityöntekijät. Menetelmien käyttöönotolla voidaan esityksen mukaan vahvistaa työntekijöiden hyvinvointia ja työhön sitoutumista. Toisaalta menetelmien käyttöönotto voi aiheuttaa henkilöstölle myös kuormitusta. Vallitsevassa henkilöstöpulassa tulee huomioida henkilöstöön liittyvät kysymykset toimeenpanon suunnittelussa ja toteutuksessa. Huomioitavia seikkoja ovat, riittävä osaaminen ja täydennyskoulutus, sijaisjärjestelyt, työhyvinvointi sekä tehtävien vaikutus palkkaukseen.

Helsingissä 6.6.2024

Millariikka Rytönen
puheenjohtaja
Tehy ry

Lisätiedot: Eva Siitonen, sosiaalipoliittinen asiantuntija, eva.siitonen@tehy.fi